

неперервність праці; творчий характер праці, поєднання зусиль розуму і рук; посиленість трудової діяльності; єдність праці та багатогранного духовного життя та ін. [6].

Дослідники [1; 2; 5] зазначають, що у процесі підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності в цілому, організації виховної роботи зокрема студенти повинні засвоїти систему історико-педагогічних знань, які стануть основою їхньої професійної компетентності.

Отже, педагоги різних часів звертаються до проблеми трудового виховання дітей різного, в тому числі молодшого шкільного віку. Наголошують на ролі праці у всебічному розвитку особистості. Їхні ідеї не втрачають актуальності і можуть бути з успіхом використані на сучасному етапі розбудови Нової української школи в контексті роботи як з нормотиповими, так і з дітьми, що мають особливі потреби.

Список використаних джерел

1. Демченко О.П. Практикум з історії педагогіки : навчально-методичний посібник для викладачів історії педагогіки, на допомогу студентам педагогічних ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до семінарських і практичних занять / О.П.Демченко. – К. : Видавничий дім «Слово», 2012. – 432 с.
2. Лазаренко Н. И. Особенности развития форм организации учебного процесса по изучению украинского языка: исторический аспект / Н. И. Лазаренко // Дошкольное образование : опыт, проблемы, перспективы: Сб.мат.-лов VII Международ.науч.-практ. семинара. - Барановичи: БарГУ, 2016 С.106-108.
3. Макаренко А.С. Виховання в праці / А.С. Макаренко // Твори: У 7 т. – Т.4. – К. : Рад. школа, 1954. – С. 388-389.
4. Сковорода Г. Пізнай у собі людину / Г. Сковорода. – Львів: Світ, 1995. – 526 с.
5. Стахова І. Особливості використання інноваційних освітніх технологій у процесі формування прородничої компетентності майбутніх учителів початкових класів / І.А. Стахова // Педагогічний пошук : Збірник наукових праць студентів і молодих вчених. Випуск 8. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. – С.129-136.
6. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори: В 5 томах. – Т. 4. – К. : Рад. школа, 1977. – С. 5-390.
7. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори: В 5 томах. – Т. 1. – К. : Рад. школа, 1976. – С. 55-206.
8. Ушинський К.Д. Праця в її психічному і виховному значенні / К.Д. Ушинський // Вибрані педагогічні твори: У 2-х томах. – Т.1. – К. : Радянська школа, 1983.
9. Шевченко П. Ідеї трудового виховання у педагогічній творчості Й.Г. Песталоцці / П. Шевченко // Рідна школа. – 2002. – №2. – С. 62-63.

ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ КОЛЕКТИВНИХ ФОРМ ДІЯЛЬНОСТІ

Науменко Вікторія, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Л.В. Любчак, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

SCHOOLCHILDREN IN THE PROCESS OF COLLECTIVE FORMS OF ACTIVITY

Naumenko Victoria, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У даній статті розкрито теоретичні питання проблеми формування міжособистісних стосунків молодших школярів в освітньому

процесі початкової школи. Обґрунтовано вплив колективних форм роботи учнів на міжособистісні стосунки дітей молодшого шкільного віку. Окреслено педагогічні умови покращення міжособистісних стосунків у навчально-виховному колективі молодших школярів.

Ключові слова: молодші школярі, міжособистісні стосунки, освітній процес, колективні форми діяльності

Abstract. *This article reveals the theoretical issues of the formation of interpersonal relationships of primary school students in the educational process of primary school. The influence of collective forms of students' work on interpersonal relations of children of primary school age is substantiated. The pedagogical conditions for improving interpersonal relations in the educational team of junior schoolchildren are outlined.*

Key words: *junior schoolchildren, interpersonal relations, educational process, collective forms of activity.*

Сучасні зміни, що відбуваються в суспільстві, освіті, диктують введення нових підходів до проблеми побудови міжособистісних стосунків школярів в умовах закладу освіти. У даний час спостерігається дефіцит стійких міжособистісних стосунків підростаючого покоління, яке живе в умовах активної інформатизації суспільства, що має потужний вплив, як на галузь освіти, так і на дозвілля школярів.

Дружнє спілкування, емоційні контакти дуже важливі для дітей, особливо в молодшому шкільному віці. Саме вони створюють те емоційне благополуччя дитини, яке, в свою чергу, багато в чому визначає позитивний психологічний клімат дитячого колективу в цілому. Саме особистісні відносини відіграють важливу роль в задоволенні базових потреб дитини: в емоційному контакті, в захищеності, в прагненні бути особистістю. Життя в класі вчені називають «прихованою програмою соціалізації», «природним місцем існування, підкреслюючи особливу значимість і прогностичність положення дитини в системі міжособистісних стосунків. Спілкування є однією з головних складових життя [1].

Міжособистісні стосунки часто виступають для дітей шкільного віку важливим фактором психічного розвитку. Потреба в спілкуванні з однолітками з'являється в них досить рано, а спектр її складових формується і розширюється протягом усього вікового періоду. Спілкування та стосунки з ровесниками досліджувались в основному в контексті навчальної діяльності, а саме як ефективний засіб її організації.

Міжособистісні стосунки дітей молодшого шкільного віку залежать від багатьох чинників, серед яких виділяють успішність у навчанні, взаємну симпатію, спільність інтересів, зовнішні життєві обставини, статеві ознаки. Окрім того, під час спілкування на уроці та в процесі колективної творчої діяльності молодші школярі вступають в досить складні міжособистісні стосунки між собою. Коли дитина виконує завдання в колективі, то в неї часто виникає потреба поділитися з товаришем власним задумом, досвідом, умінням.

Спільні переживання радощів успіху або смутку з приводу тимчасових невдач зближують дітей, згуртовують їх навколо єдиної мети [2, с. 55-58].

Колективна форма навчальної діяльності передбачає наявність спільної мети, об'єднання зусиль учнів для її досягнення і як вищий ступінь такого об'єднання – розподіл функцій і обов'язків між учасниками діяльності, співробітництво, засноване на взаємодопомозі. Колективна форма діяльності може реалізуватися у фронтальній роботі, яка передбачає одночасне виконання спільного завдання всіма учнями класу. Ще один різновид колективної форми навчально-пізнавальної діяльності учнів – робота в парах змінного складу. Встановлено, що групові форми навчальної діяльності містять у собі великі потенційні можливості впливу на результативність навчання, тому що: забезпечують безпосередній контакт між всіма учнями, що викликано об'єктивною необхідністю в спільній діяльності та суб'єктивною потребою у спілкуванні; створюють умови для реалізації можливостей особистості учня, виявлення його індивідуальності; сприяють утвердженню моральних цінностей і норм взаємодії та співпраці [8, с. 10-12].

На думку американського дослідника А. Мілсома, «вчителі повинні допомагати дітям розвивати стосунки співпраці, розуміючи, що тільки спільна робота і безпосереднє співробітництво можуть сформувати у дітей позитивні взаємини з однокласниками з особливими освітніми потребами. Вчителю необхідно впроваджувати у заняття чітко структуровані елементи, спрямовані на розвиток у дітей навичок успішної взаємодії один з одним» [10]. Найбільш ефективно дані навички розвивають проблемно-орієнтовані завдання та ігри, які виконуються групами дітей, в кожному з яких обов'язково включені й діти з обмеженими освітніми потребами.

Організація колективної діяльності та формування досвіду позитивних стосунків відбувається під час організацій різних форм виховання та впровадження педагогічних технологій [5]. На думку О.Демченко [4], за технологією колективного творчого виховання потрібно проводити будь-яку форму, зокрема свято. Свято потребує тривалої підготовки, під час якої діти отримують доручення та спільно виконують їх, спілкуючись між собою, допомагаючи один одному. Протягом певного проміжку часу відповідно до декількох етапів також відбувається підготовка проекту, який є складним у технологічній реалізації. Окрім виконання різних видів пошукової та творчої діяльності він створює умови для взаємодії, спілкуванню, налагодженню дружніх відносин [3; 6; 9; 11].

На нашу думку, покращення міжособистісних стосунків у навчально-виховному колективі молодших школярів відбуватиметься за певних умов:

- раціонального застосування колективних форм роботи на уроках;
- використання колективних творчих справ у процесі виховної роботи;
- правильної організації колективного ігрового спілкування;
- залученню до групової діяльності дітей з особливими освітніми потребами.

Отже, вирішення загальної проблеми допомагає згуртувати колектив дітей і мінімізувати акцент на обмеженості можливостей деяких дітей.

Список використаних джерел

1. Амельков А.А. Психологічна діагностика міжособистісного взаємодії / А.А. Амельков. – М: «Сприяння». – 2006. – 108 с.
2. Боришевський М.Й. Взаємини в учнівському колективі і формування особистості // М.Й. Боришевський. – К.: «Всесвіт». – 2003. – № 5. – С. 55-58.
3. Грошовенко О.П. Використання проектної технології у формуванні основ екологічної культури дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / О.П. Грошовенко // Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу / [ред. кол.: Слободинська Т.С. (гол. ред.) та ін.]. – Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2017. – Випуск 4(24). – С. 102–108.
4. Демченко О. П. Свято як форма національного виховання молодших школярів: технологічний аспект/ О. П. Демченко // Проблеми українського національного виховання : збірник наукових праць / за ред. Н. Скотної, М. Чепіль. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім.І.Франка, 2013. – С.261-272.
5. Імбер В.І. Використання інформаційнокомунікаційних технологій під час застосування освітніх ситуацій у процесі групової діяльності з дітьми дошкільного віку / В.І. Імбер, І.В. Карук, К.А. Колеснік // International scientific conference «Modernization of educational system: world trends and national peculiarities»: Conference Proceedings, February 23rd. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. – С. 138-140.
6. Казьмірчук Н.С. Особливості організації проектної діяльності молодших школярів на уроках математики / Н.С.Казьмірчук, Т.С.Білик // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. – Серія: Педагогіка і психологія. – 2020. – № 61. -С.18-23.
7. Кіт Г. Г. Етнопедагогічні засади сучасної виховної системи в Україні / Г.Г.Кіт // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2010. – Вип. 26. –С. 302- 307.
8. Липова Л. Комбінування форм навчальної діяльності / Л. Липова, С. Ренський, І. Бондарев // Рідна школа. – 2002. – №2. – С. 10-12.
9. Любчак Л.В. Вибір оптимальної стратегії взаємодії майбутнього педагога з дітьми із особливими освітніми потребами / Л.В.Любчак // Освіта дітей з особливими потребами : від інституалізації до інклюзії : зб. тез доп. ; редкол.: В.В.Засенко, А.А.Колупаєва, Н.І.Лазаренко, З.П.Ленів. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – 210-213
10. Стахова І.А. Розвиток креативності молодшого школяра засобами природничо-екологічної проектної діяльності / І.А. Стахова // Розвиток особистості молодшого школяра : сучасні реалії та перспективи : матеріали третьої науково-практичної Інтернет-конференції молодих науковців та студентів. Випуск 4 / упорядники : О.І. Кілініченко, Л.І. Хімчук. – Івано-Франківськ, 2017. – С. 91-93.
11. Milsom, A. Creating Positive School Experiences for Students with Disabilities / A. Milsom // Professional School Counseling Journal. – 2006. – № 10(1). – P. 66-72.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наумець Марія, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Н.С. Казьмірчук, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF ARTISTIC AND AESTHETIC EDUCATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN IN THE PROCESS OF EDUCATIONAL ACTIVITY

Naumets Mariia, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація: у статті виокремлено і теоретично обґрунтовано педагогічні умови художньо-естетичного виховання молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва у сучасній початковій школі, реалізація яких забезпечить якісно вищий рівень художньо-естетичної культури підростаючого покоління.